

Zarządzenie nr? /202?

Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 14
im. Karpackiego Oddziału Straży Granicznej
w Nowym Sączu z dnia ???

w sprawie:

**Szkolne procedury postępowania nauczycieli wobec uczniów
w sytuacjach kryzysowych
w Szkole Podstawowej nr 14 im. Karpackiego Oddziału Straży Granicznej w Nowym Sączu.**

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich/ Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz. 228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. z 2002 r. Nr 11 poz. 109 z/ oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą/.
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. Nr 35, poz. 230 z p. zm./
3. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198/.
4. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm./
5. Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003 r. w sprawie form i metod działań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
6. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem /Dz. U. Nr 26, poz. 226/.
8. Uchwała nr 186/2006 Rady Ministrów z dnia 7 listopada 2006 r. w sprawie działań administracji rządowej przeciwko przemocy w szkołach i placówkach oświatowych.
9. Rozporządzenie MENiS z dnia 31 grudnia 2002 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003r. Nr 6, poz. 69 z późniejszymi zmianami).
10. Kodeks Karny: art. 18 § 3, art. 203, art. 204.
11. Kodeks Karny: art. 197 § 3; art. 200 art. 200a; art. 200b.
12. Kodeks Karny, art. 200, 200a par 1 i 2, art. 286 par.1.
13. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe.

Spis treści

Zasady ogólne.

- I. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkohol lub inne środki w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji.
- II. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) zauważy, że uczeń pali papierosy, e-papierosy.
- III. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub dopalaczy.
- IV. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk lub dopalacz.
- V. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyki lub dopalacze.
- VI. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia zaistnienia faktu kradzieży na terenie szkoły.
- VII. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek ujawnienia agresji (bójki, wulgarnego zachowania, uszkodzenia ciała).
- VIII. Procedura postępowania wobec ucznia - sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa.
- IX. Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.
- X. Procedura postępowania w przypadku udziału ucznia w grupach destruktywnych (np. sekty, pseudokibice, grupy przestępcze, subkultury).
- XI. Procedura postępowania w przypadku przestępczości seksualnej w tym gwałt, zmuszanie do innych czynności seksualnych, np. molestowanie.
- XII. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji o wyłudzeniu lub zastraszaniu.
- XIII. Procedura postępowania w przypadku fałszerstwa.
- XIV. Procedura postępowania nauczyciela na wypadek nieobecności rodziców ucznia – braku właściwej opieki.
- XV. Procedura postępowania nauczyciela na wypadek uczenicy w ciąży.
- XVI. Procedura postępowania nauczyciela w przypadku osoby obcej na terenie szkoły.
- XVII. Procedura postępowania nauczyciela i wychowawcy w sytuacji naruszenia zasad związanych z usprawiedliwianiem nieobecności uczniów oraz egzekwowania obowiązku szkolnego.
- XVIII. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek niewłaściwego zachowania się uczniów wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły.
- XIX. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w szkole.
- XX. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia.
- XXI. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków prostytucji w szkole lub wśród uczniów.
- XXII. Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole.
- XXIII. Procedura postępowania w przypadku, gdy dziecko jest ofiarą lub uczestnikiem przemocy domowej.

- XXIV. Procedura postępowania w sytuacji groźby, sygnału lub zachowania samobójczego ucznia.
- XXV. Procedura postępowania w sytuacji epizodu psychotycznego ucznia.
- XXVI. Procedura postępowania nauczyciela w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia w szkole.
- XXVII. Procedura postępowania w przypadku dewastacji mienia.
- XXVIII. Procedura postępowania na wypadek wtargnięcia napastnika (terrorysty) do szkoły.
- XXIX. Procedura postępowania na wypadek podłożenia ładunku wybuchowego.
- XXX. Procedura postępowania na wypadek podłożenia podejrzanego pakunku.
- XXXI. Procedura postępowania na wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły.
- XXXII. Procedura postępowania na wypadek dostępu uczniów do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych.
- XXXIII. Procedura postępowania na wypadek cyberprzemocy.
- XXXIV. Procedura postępowania na wypadek zagrożenia dla zdrowia dzieci w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu.
- XXXV. Procedura postępowania na wypadek nawiązywania przez dzieci niebezpiecznych kontaktów w Internecie - uwodzenie, zagrożenie pedofilią.
- XXXVI. Procedura postępowania na wypadek sekstingu, prowokacyjnych zachowań i aktywności seksualnej jako źródło dochodu osób nieletnich.
- XXXVII. Procedura postępowania na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów online.

I. Zasady ogólne

W ramach procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych dana osoba natychmiast zawiadamia dyrekcję o zaistniałym zagrożeniu. Dyrektor szkoły informuje o tym Szkolny Zespół Reagowania Kryzysowego (SZRK) *(w przypadku zagrożeń demoralizacją dzieci i prób samobójczych lub samobójstw w składzie: pedagog i wychowawca danej klasy; w szczególnych przypadkach w zespole mogą nastąpić zmiany; w zależności od potrzeb dyrektor może powołać inne osoby zgodnie z procedurami zawartymi w dokumencie)*. W zależności od rozmiaru zagrożenia dyrektor powiadamia o zdarzeniu WOW i Kuratorium Oświaty. W razie zaistniałego wypadku ucznia w szkole dyrektor powołuje Zespół Powypadkowy w składzie:

- społeczny inspektor pracy,
  - wyznaczony przez dyrektora nauczyciel zapoznany z przepisami BHP,
- a w szczególnych sytuacjach:

- przedstawiciel organu prowadzącego,
- kurator oświaty,
- przedstawiciel rady rodziców.

W razie zaistniałego wypadku pracownika w szkole dyrektor powołuje Zespół Powypadkowy w składzie:

- specjalista ds. BHP,
- społeczny inspektor pracy.

Rodzaje sygnałów dźwiękowych:

- alarm ewakuacyjny:
  - 3-krotny przerywany dźwięk dzwonka, 3 sekundy przerwy
- alarm bunkrujący:
  - 1 ciągły dźwięk dzwonka trwający do 20 - 30 sekund.

II. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył

18 lat, używa alkohol lub inne środki w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji.

PROBLEM: zagrożenie demoralizacją.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje dyrektora szkoły, a dyrektor SZRK.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację.
4. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności.
5. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę do spraw nieletnich i patologii).
6. Po wykorzystaniu wszystkich środków wychowawczych dyrektor szkoły powiadamia Policję.

**III. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) zauważy,
że uczeń pali papierosy, e-papierosy.**

PROBLEM: palenie papierosów, e-papierosów.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Każdy pracownik szkoły, który zauważy palącego ucznia wzywa go do zaprzestania palenia i powiadamia o danym fakcie wychowawcę ucznia lub pedagoga.
2. Upoważniona osoba (w porozumieniu z pedagogiem) wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im informację o fakcie palenia papierosów (w tym e-papierosów) przez dziecko. Rozmowa odbywa się w obecności pedagoga lub dyrektora szkoły. Rodzic zobowiązuje się do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Z przeprowadzonej rozmowy sporządza się notatkę, którą podpisują wszyscy uczestnicy spotkania.
3. Pedagog przeprowadza rozmowę profilaktyczno-ostrzegawczą z uczniem i postępuje zgodnie z założeniami Wewnętrzny Systemu Oceniania.
4. W przypadku powtarzania się tego zjawiska pedagog, w porozumieniu z wychowawcą klasy, wzywa rodziców, informuje ich o tym fakcie oraz zaleca rodzicom udanie się z uczniem do specjalisty w celu uzyskania pomocy.

IV. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel (inny pracownik szkoły) podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub dopalaczy.

PROBLEM: picie alkoholu, zażywanie narkotyków lub dopalaczy.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Nauczyciel/inny pracownik szkoły powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy i pedagoga szkolnego.
2. Wychowawca odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego - stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/prawnych opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Sporządza notatkę o przekazaniu ucznia rodzicom.
5. Gdy rodzice/prawni opiekunowie odmówią odebrania dziecka lub kontakt z nimi jest niemożliwy, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom Policji decyduje lekarz po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
6. Gdy rodzice odmawiają przyścia do szkoły bądź kontakt z nimi jest niemożliwy, a przed przybyciem rodziców dziecko daje powody do interwencji policji (jest agresywne, daje powód do zgorzenia albo zagraża zdrowiu lub życiu innych osób), dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę Policji.
7. Wychowawca/pedagog szkolny ustala okoliczności zdarzenia, sporządza notatkę o zajściu, którą podpisują rodzice/prawni opiekunowie ucznia.
8. Wychowawca i dyrektor szkoły ustalają wobec ucznia karę określoną w Statucie Szkoły.
9. Pedagog szkolny zaleca rodzicom skorzystanie ze specjalistycznej pomocy psychologicznej – pedagogicznej dotyczącej uzależnień.
10. Zaistniałe wydarzenie jest odnotowane przez pedagoga szkolnego w teczce indywidualnej ucznia.
11. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków lub dopalaczy na terenie szkoły, to szkoła ma obowiązek powiadomienia o tym Policji (specjalistę spraw nieletnich i patologii) lub sądu rodzinnego.

V. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk lub dopalacz.

PROBLEM: znalezienie niebezpiecznej substancji na terenie szkoły.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Nauczyciel, zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji oraz próbuje ustalić (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych), do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły. Dyrektor szkoły wzywa Policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

VI. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyki lub dopalacze.

PROBLEM: podejrzenie posiadanie przez ucznia substancji przypominającej narkotyk lub dopalacz.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość plecaka oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku, gdy uczeń mimo wezwania odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości plecaka, dyrektor szkoły wzywa Policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją dyrektorowi. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

VII. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia zaistnienia faktu kradzieży na terenie szkoły.

PROBLEM: kradzież.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły oraz interwencja policji.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Nauczyciel, który podejrzewa lub którego poinformowano o podejrzeniu zaistnienia faktu kradzieży, ustala poszkodowanego i ewentualnego sprawcę. O wyniku rozmowy informuje wychowawcę.
2. Nauczyciel w obecności innej osoby, np. wychowawcy, pedagoga, dyrektora lub innego pracownika szkoły żąda, aby uczeń przekazał mu skradzioną rzecz, pokazał zawartość plecaka oraz kieszeni we własnej odzieży jak również inne przedmioty budzące podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną rzeczą.
3. Wychowawca klasy powiadamia rodziców/prawnych opiekunów domniemanego sprawcy o podejrzeniach i wzywa ich do niezwłocznego stawienia się w szkole. Przekazuje im uzyskane informacje i ustala sposób zadośćuczynienia poszkodowanemu.
4. Jeżeli uczeń wyda skradzioną rzecz dobrowolnie, wychowawca we współpracy z pedagogiem szkolnym próbuje ustalić, w jaki sposób i komu uczeń skradł poszukiwaną rzecz i z ustaleń tych sporządza notatkę, a wydaną przez ucznia rzecz przekazuje poszkodowanemu. Informuje o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów poszkodowanego.
5. W przypadku, gdy uczeń pomimo wezwania odmówi przekazania pracownikom szkoły skradzionej rzeczy, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia.
6. Jeśli policja znajdzie u ucznia skradzioną rzecz, zabiera ją oraz podejmuje dalsze postępowanie w tej sprawie.
7. W przypadku kradzieży rzeczy wartościowych (pieniądze, złota biżuteria, itp.) wychowawca stosuje karę regulaminową oraz powiadamia o problemie pedagoga i dyrektora szkoły.
8. Dyrektor informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów poszkodowanego oraz wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów domniemanego sprawcy w celu przeprowadzenia z nimi rozmowy odnośnie zachowania dziecka i zobowiązania ich do szczególnego nadzoru nad nim. Jednocześnie zgłasza sprawę Policji.
9. W przypadku niestawienia się rodziców/prawnych opiekunów do szkoły dyrektor zawiadamia Policję lub sąd rodzinny celem podjęcia działań zmierzających do zdiagnozowania przyczyn powstania problemu.
10. Szkoła nie odpowiada za utratę wartościowych rzeczy ucznia będących przedmiotem kradzieży.

VIII. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek ujawnienia agresji (bójki, wulgarного zachowania, uszkodzenia ciała).

PROBLEM: przejawy agresji fizycznej- naruszenia nietykalności fizycznej innych osób i swojej, przejawy agresji psychicznej- naruszenia godności osobistej innych osób.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Każdy pracownik szkoły, który zaobserwował objawy agresji i przemocy rówieśniczej lub został o nich poinformowany - reaguje na nie. Udziela pierwszej pomocy przedmedycznej. Powiadamia wychowawcę sprawcy i poszkodowanego.
2. Wychowawca poszkodowanego i sprawcy przeprowadza z uczniami rozmowę wyjaśniająco-ostrzegawczą. Wspólnie z pedagogiem szkolnym otacza opieką ofiarę zajścia. Informuje rodziców o udziale uczniów w zajściu, uzyskanych wyjaśnieniach i podjętych przez szkołę krokach.
3. Wychowawca wraz z pedagogiem planują i przeprowadzają działania mające na celu zmianę zachowania ucznia. Udzielają karę zgodnie ze Statutem Szkoły.
4. Pedagog szkolny od początku zajścia ściśle współpracuje z wychowawcą. Udziela wsparcia psychicznego ofierze i agresorowi.
5. Pielęgniarka udziela pierwszej pomocy medycznej ofiarom agresji fizycznej (np. bójka). W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny) wzywa karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców.
6. Dyrektor wyznacza osobę, która ma sprawować opiekę nad uczniem do czasu nadejścia pomocy medycznej. W przypadku nieobecności pielęgniarki szkolnej wzywa pogotowie, które ma udzielić pierwszej pomocy.
7. Dyrektor wspólnie z wychowawcą i pedagogiem prowadzi postępowanie wyjaśniające, ofierze agresji udziela informacji o możliwościach dochodzenia praw poprzez indywidualne zgłoszenie.
8. W sytuacji, gdy dany uczeń lub grupa uczniów notorycznie bije się, wulgarnie zachowuje się, wychowawca wzywa rodziców/prawnych opiekunów takich uczniów i zgłasza sprawę pedagogowi, który wspólnie z rodzicami/prawnymi opiekunami i wychowawcą podejmują działania naprawcze.
9. Jeżeli rodzice/prawni opiekunowie odmawiają współpracy lub nie stawiają się do wychowawcy, ten zgłasza sprawę do dyrektora, który pisemnie wzywa rodziców/prawnych opiekunów do stawienia się do szkoły.
10. W przypadku niestawienia się rodziców/prawnych opiekunów do szkoły na pisemne wezwanie dyrektora lub w sytuacji powtarzających się aktów agresji i przemocy ze szczególną brutalnością, dyrektor zawiadamia policję lub sąd rodzinny celem podjęcia działań oraz zdiagnozowania przyczyn niemożliwości rozwiązania problemu.
11. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia Policję lub sąd rodzinny. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

12. W przypadku, gdy agresja jest skierowana na przedmioty, które w jej wyniku uległy zniszczeniu, wychowawca (pedagog) wraz z uczniem ustala, w jaki sposób uczeń może naprawić (zminimalizować) efekty swojego działania oraz informuje dyrektora szkoły i rodziców.
13. W poważnych sytuacjach stosowane są procedury postępowania obowiązujące w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego.

IX. Procedura postępowania wobec ucznia - sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa.

PROBLEM: czyn karalny, przestępstwo.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, po stwierdzeniu, że uczeń dopuścił się złamania prawa niezwłocznie powiadamia o tym dyrektora szkoły.
2. Ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazuje sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu.
4. Powiadamia wychowawcę ucznia - sprawcy.
5. Wychowawca powiadamia rodziców ucznia – sprawcy (w razie nieobecności wychowawcy czynność tę wykonuje osoba wskazana przez dyrektora).
6. Dyrektor lub inna osoba z zespołu kierowniczego szkoły niezwłocznie powiadamia Policję w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
7. Osoba, która stwierdziła lub dowiedziała się o złamaniu prawa, po powiadomieniu dyrektora oraz doprowadzeniu sprawcy do pedagoga zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je Policji.

X. Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.

PROBLEM: uczeń ofiarą czynu karalnego.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nauczyciel udziela pierwszej pomocy przedmedycznej i wzywa pogotowie, jeżeli ofiara doznała obrażeń.
2. Nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców ucznia.
3. Dyrektor szkoły wzywa policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

XI. Procedura postępowania w przypadku udziału ucznia w grupach destruktywnych (np. sekty, pseudokibice, grupy przestępcze, subkultury).

PROBLEM: zagrożenie demoralizacją.

POMOC: interwencja wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy.
2. Wychowawca klasy powiadamia rodziców lub opiekunów prawnych i zobowiązuje ich do współpracy nad rozwiązaniem problemu.
3. Wychowawca klasy wraz z pedagogiem szkolnym przeprowadza rozmowę z uczniem i rodzicami, sporządza notatkę z rozmowy.
4. Nad problemem pracuje powołany w szkole SZRK.
5. W przypadku braku współpracy ze strony rodziców lub braku efektów prowadzonych działań, pedagog szkolny powiadamia pisemnie sąd rodzinny lub Policję oraz dostarcza sądowi lub Policji dokumentację z przeprowadzonych działań szkoły i zespołu.

XII. Procedura postępowania w przypadku przestępczości seksualnej w tym gwałt, zmuszanie do innych czynności seksualnych, (np. molestowanie).

PROBLEM: przestępczość seksualna.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Świadkowie zdarzenia zapewniają bezpieczeństwo ofierze. Udzielają pierwszej pomocy.
2. Świadkowie zdarzenia oddzielają poszczególnych sprawców od siebie i od ofiar; zabezpieczają miejsce zdarzenia i ewentualne przedmioty związane ze zdarzeniem, ograniczają do minimum kontakt osób postronnych ze śladami zdarzenia, zachowują dyskrecję.
3. Świadkowie zdarzenia powiadamiają wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrekcję szkoły. Świadkowie zdarzenia wzywają pogotowie ratunkowe.
4. Dyrektor szkoły lub uprawniona osoba powiadamia rodziców lub prawnych opiekunów sprawców i ofiar (w przypadku podejrzenia, iż sprawcą jest jeden z rodziców, rodziców powiadamia Policja, a nie szkoła).
5. Dyrektor szkoły lub uprawniona osoba powiadamia Policję.
6. Uprawnione osoby zapewniają bezpieczeństwo uczestnikom poprzez odizolowanie (w miarę możliwości należy ująć sprawców).
7. Pedagog udziela wsparcia emocjonalnego. (należy pamiętać, że **Policja i nauczyciel nie mają prawa przesłuchać ofiary poniżej 15 roku życia**).
8. Dyrektor szkoły powiadamia organy nadzoru i tworzy dokumentację związaną ze zdarzeniem.

XIII. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji o wyłudzeniu lub zastraszaniu.

PROBLEM: wyłudzenie lub zastraszanie.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Osoba interweniująca powiadamia wychowawcę klasy (jeśli nie jest obecny - pedagoga lub dyrektora).
2. Wychowawca klasy powiadamia zarówno rodziców lub prawnych opiekunów ucznia poszkodowanego, jak i sprawcy.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowy ze sprawcą i osobą poszkodowaną w obecności dyrektora szkoły (lub pedagoga).
4. Wychowawca/pedagog przeprowadza rozmowy z rodzicami ucznia poszkodowanego i sprawcy wyłudzenia lub zastraszania.
5. W uzasadnionym przypadku po konsultacjach z rodzicami dyrektor powiadamia Policję, która prowadzi postępowanie wyjaśniające.
6. Jeśli uczeń objęty jest dozorem kuratora sądowego, to pedagog informuje go o przypadkach zastraszania lub wyłudzenia przez ucznia.

XIV. Procedura postępowania w przypadku fałszerstwa.

PROBLEM: przedstawianie fałszywych zwolnień i usprawiedliwień od rodziców, podrabianie bądź przerabianie zaświadczeń lekarskich, podkładanie prac innych uczniów, jako własnych, udowodnione przez nauczyciela ściąganie, podrabianie zgody rodziców na udział w wycieczce, zawodach sportowych itp.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrekcji lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Wychowawca rozmawia z uczniem w celu wyjaśnienia powodów fałszerstwa, powiadamia dyrektora o zajściu.
2. Wychowawca wspólnie z uczniem i jego rodzicami/prawnymi opiekunami ustalają przyczyny takiego postępowania. W obecności rodziców i ucznia wychowawca podejmuje decyzję o dalszym postępowaniu.
3. Współpracując z pedagogiem szkolnym i dyrektorem, wychowawca podejmuje działania mające na celu wyeliminowanie sytuacji fałszerstwa. Efektem może być podpisanie kontraktu między uczniem a wychowawcą.
4. Wychowawca karze ucznia zgodnie ze Statutem Szkoły.
5. W przypadku powtarzającej się sytuacji fałszerstwa dyrektor kieruje informacją i prośbą o interwencję do Policji.

XV. Procedura postępowania nauczyciela na wypadek nieobecności rodziców ucznia – braku właściwej opieki.

PROBLEM: pozostawienie dziecka bez opieki.

POMOC: interwencja wychowawcy mająca na celu wyjaśnienie sytuacji.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Rodzice lub prawni opiekunowie ucznia, opuszczając miejsce zamieszkania powinni poinformować dyrektora szkoły o osobie, której powierzają opiekę nad dzieckiem.
2. Informacja może mieć formę pisemną i zostać złożona w sekretariacie szkoły, u dyrektora lub wychowawcy. Wychowawca, który otrzymał taką informację, zobowiązany jest przekazać ją dyrektorowi.
3. Dyrektor szkoły w momencie stwierdzenia braku zainteresowania się uczniem przez osobę, której opieka została powierzona, zgłasza fakt do Policji. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

XVI. Procedura postępowania nauczyciela na wypadek uczenicy w ciąży.

PROBLEM: uczenica w ciąży.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Dyrektor szkoły i pedagog przeprowadza z rodzicami/prawnymi opiekunami rozmowę, podczas której ustala działania podejmowane przez nauczycieli i dyrektora szkoły.
2. Zespół w składzie: dyrektor, wychowawca, nauczyciele przedmiotów w porozumieniu z rodzicami przygotowują program pomocy niezbędnej do uzyskania sukcesu edukacyjnego.
3. Uczennica może skorzystać z następujących form pomocy:
  - a. dostosowania wymagań edukacyjnych do możliwości psychofizycznych i sytuacji pozaszkolnej uczenicy,
  - b. indywidualnych konsultacji przedmiotowych,
  - c. indywidualnego toku nauczania tj. zwolnienie uczenicy z obowiązku uczestnictwa z jednego, kilku lub wszystkich przedmiotów; warunkiem realizowania indywidualnego toku nauki jest wniosek złożony do dyrektora szkoły; mogą go złożyć: wychowawca, rodzice/prawni opiekunowie,
  - d. dodatkowych egzaminów klasyfikacyjnych lub poprawkowych w terminie dogodnym dla uczenicy i zgodnym z systemem OKE.
4. Pedagog szkolny opracowuje plan wsparcia psychologicznego dla uczenicy do wspólnej realizacji z jej rodzicami i nauczycielami przedmiotowymi.
5. W razie potrzeby szkoła podejmuje kroki wsparcia materialnego (współpraca z GOPS, instytucjami charytatywnymi, sponsorami).
6. W przypadku, gdy uczenica nie ukończyła 15 roku życia, dyrektor szkoły powiadamia prokuraturę o zaistniałym przestępstwie (art. 200 §1 kodeksu karnego); dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

XVII. Procedura postępowania nauczyciela w przypadku osoby obcej na terenie szkoły.

PROBLEM: obcy na terenie szkoły i związane z tym zagrożenia.

POMOC: interwencja pracownika szkoły, który spotkał obcą osobę.

UWAGA: Każdy, kto nie jest aktualnie uczniem bądź pracownikiem szkoły jest osobą obcą.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Każdy pracownik, który spotkał obcą osobę na terenie szkoły:
  - dowiaduje się o cel pobytu tej osoby,
  - kieruje taką osobę do nauczyciela, którego poszukuje lub do pokoju nauczycielskiego,
  - informuje daną osobę o godzinie rozpoczęcia najbliższej przerwy śródlekcyjnej,
  - w innym wypadku kieruje tę osobę do sekretariatu bądź dyrektora szkoły,
  - gdy osoba obca odmawia podania celu wizyty, prosi ją o opuszczenie szkoły,
  - gdy osoba obca zachowuje się agresywnie i stwarza zagrożenie, podejmuje próbę wyprowadzenia tej osoby z terenu szkoły,
  - gdy osoba odmawia wyjścia, wzywa pomoc i powiadamia dyrektora szkoły.
2. Dyrektor podejmuje decyzję czy konieczne jest wezwanie Policji.

XVIII. Procedura postępowania nauczyciela i wychowawcy w sytuacji naruszenia zasad związanych z usprawiedliwianiem nieobecności uczniów oraz egzekwowania obowiązku szkolnego.

PROBLEM: naruszenie zasad związanych z usprawiedliwianiem nieobecności.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga, dyrektora.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. W przypadku sfałszowania przez ucznia usprawiedliwienia opuszczonych zajęć edukacyjnych wychowawca informuje rodziców o tym fakcie.
2. W przypadku powtarzania się fałszerstwa szkoła kieruje informacją i prośbą o interwencję do Policji.
3. Jeżeli nieobecność na zajęciach edukacyjnych nie zostanie usprawiedliwiona w wyznaczonym terminie, wychowawca natychmiast powiadamia o tym fakcie rodziców lub prawnych opiekunów ucznia.
4. W przypadku braku współpracy rodzica/opiekuna z wychowawcą rodzic otrzymuje przesłane listem poleconym upomnienie dyrektora szkoły zawierające stwierdzenie, że dziecko nie realizuje obowiązku szkolnego, wezwanie do posyłania dziecka do szkoły z wyznaczeniem terminu oraz informację, że niespełnianie tego obowiązku jest zagrożone postępowaniem egzekucyjnym.
5. W sytuacji, gdy rodzic nie wpłynie na zmianę zachowania dziecka i uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, wychowawca przekazuje sprawę dyrektorowi, który kieruje wnioskiem o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu prowadzącego.

XIX. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek niewłaściwego zachowania się uczniów wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły.

PROBLEM: niewłaściwe zachowanie się uczniów wobec pracowników szkoły (zniewaga, zniesławienie, naruszenie nietykalności cielesnej, zmuszanie do określonego zachowania, groźba karalna).

POMOC: interwencja nauczyciela lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Pokrzywdzony nauczyciel lub pracownik szkoły zgłasza ten fakt wychowawcy klasy, pedagogowi szkolnemu i dyrekcji szkoły.
2. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia i przekazuje im informacje o zaistniałej sytuacji. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności. Zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, zadośćuczynienia i przeproszenia nauczyciela lub innego pracownika szkoły na forum wszystkich uczniów szkoły, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Z przeprowadzonej rozmowy sporządza notatkę, którą podpisują wszyscy uczestnicy spotkania.
3. W przypadku niestawienia się rodziców/prawnych opiekunów do szkoły na pisemne wezwanie dyrektora lub wychowawcy, dyrektor zawiadamia Policję lub sąd rodzinny, celem podjęcia działań zmierzających do zdiagnozowania przyczyn niemożności rozwiązania tego problemu.
4. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia Policję lub sąd rodzinny. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
5. W poważnych przypadkach obowiązują procedury postępowania takie jak w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego nauczyciela lub innego pracownika szkoły.

XX. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w szkole.

PROBLEM: pedofilia w szkole.

POMOC: interwencja wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Osoba, która ma takie podejrzenia lub posiada taką informację, powiadamia dyrektora oraz pedagoga/psychologa szkolnego.
2. W przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić najbliższą placówkę Policji.
3. Dyrektor szkoły przekazuje pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu.
4. Wychowawcy klas oraz pedagog szkolny podejmują działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania potencjalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazania informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie.
5. W przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, wychowawca lub pedagog bezzwłocznie powiadamia rodziców/prawnych opiekunów ucznia oraz policję w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawy molestowania.
6. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem (w obecności rodziców), aby ustalić przyczyny i okoliczności zdarzenia.
7. Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami z udziałem psychologa dziecięcego lub pedagoga ustala działania w celu zapewnienia opieki nad uczennicą/ucznem.

XXI. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków rozpowszechniania w szkole pornografii przez ucznia.

PROBLEM: rozpowszechnianie pornografii w szkole.

POMOC: interwencja wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie lub w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.
3. Dyrektor szkoły przekazuje informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły.
4. Wychowawca klasy i pedagog szkolny podejmuje działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań.
5. Dyrektor wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne.
6. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.

XXII. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków prostytucji w szkole lub wśród uczniów.

PROBLEM: prostytucja w szkole lub wśród uczniów.

POMOC: interwencja wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. W przypadku otrzymania informacji o sytuacji, w której uczeń był świadkiem czynności mogących mieć znamiona prostytucji, nauczyciel/pracownik przyjmujący zawiadomienie powinien powiadomić o zaistniałym wydarzeniu dyrektora szkoły.
2. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy, który powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
3. W przypadku stwierdzenia przez pracownika/nauczyciela, że uczeń/uczennica świadomie lub nie, dopuszczał się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się, powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
4. Wychowawca przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
5. Jeżeli rodzice/opiekunowie prawni ucznia odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).
6. W sytuacji, gdy szkoła wykorzystała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenia ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

XXIII. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów.

PROBLEM: wystąpienie przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów.

POMOC: interwencja wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły powiadamia wychowawcę klasy i/lub pedagoga szkolnego o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach.
3. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
4. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca lub pedagog szkolny przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim.
5. Wychowawca może wezwać rodziców/opiekunów prawnych ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.
6. W sytuacji kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierządu), dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję – Wydział ds. Nieletnich.
7. Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.

XXIV. Procedura postępowania w przypadku, gdy dziecko jest ofiarą lub uczestnikiem przemocy domowej.

PROBLEM: przemoc w domu

POMOC: interwencja wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Osoba posiadająca wiedzę o zaistniałej przemocy w domu sporządza notatkę o okolicznościach zdarzenia.
2. Pedagog szkolny informuje pisemnie sąd rodzinny z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną oraz przekazuje zgromadzone dokumenty.
3. Pedagog szkolny przesyła powyższe informacje do ośrodka pomocy społecznej.
4. Pedagog szkolny współpracuje z organizacjami specjalistycznymi (poradnie, świetlice, ośrodki wsparcia i interwencji kryzysowej).

XXV. Procedura postępowania w sytuacji groźby, sygnału lub zachowania samobójczego ucznia.

PROBLEM: próba samobójcza.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Osoby mające informacje o próbie samobójczej ustalają i potwierdzają rodzaj zdarzenia.
2. Jeżeli zdarzenie miało miejsce w szkole, osoba mająca informację o zdarzeniu nie pozostawia ucznia samego i zapewnia mu bezpieczeństwo. Powiadamia o zdarzeniu pedagoga lub psychologa szkolnego.
3. Pedagog prowadzi dokumentację dotyczącą zdarzenia.
4. Pedagog wzywa pomoc, zachowując dyskrecję.
5. Pedagog zawiadamia dyrekcję szkoły.
6. Pedagog dokonuje oceny dalszych zagrożeń.
7. Pedagog zawiadamia wychowawcę i informuje o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka).
8. Pedagog lub wychowawca powiadamia rodziców/opiekunów prawnych i informuje ich o konieczności zapewnienia dziecku stałej opieki oraz sporządza notatkę służbową. W przypadku odmowy współpracy ze strony rodziców powiadamia sąd rodzinny, a w sytuacji realnego zagrożenia wzywa Policję.
9. Jeżeli dziecko nie jest obecne w szkole, wychowawca kontaktuje się z rodzicami celem ustalenia przyczyny nieobecności dziecka. W przypadku braku kontaktu z rodzicami dyrektor szkoły powiadamia Policję.

XXVI. Procedura postępowania w sytuacji epizodu psychotycznego ucznia.

PROBLEM: epizod psychotyczny*.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Nauczyciel nie pozostawia ucznia samego. Reaguje spokojnie, łagodnie. Zapewnia bezpieczne i spokojne miejsce, zachowując dyskrecję, nie nagłaśnia sprawy.
2. Nauczyciel zawiadamia dyrekcję szkoły o zdarzeniu i wspólnie podejmują decyzję o zawiadomieniu rodziców i ewentualnym wezwaniu pogotowia.

* Epizod psychotyczny – każde „dziwne”, trudne do jednoznacznego wytłumaczenia zachowanie dziecka, które może mieć podłoże chorobowe, związane z zaburzeniem jakiegoś obszaru psychiki, ale nie musi. Nie jest istotne, jaka jest prawdziwa przyczyna incydentu, przynajmniej w pierwszej gorącej fazie postępowania. Rzetelna diagnoza jest domeną osób specjalizujących się w tym zakresie i to im należy powierzyć to zadanie.

XXVII. Procedura postępowania nauczyciela w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia w szkole.

PROBLEM: wypadek ucznia w szkole.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga szkolnego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Osoby odpowiedzialne za ucznia zapewniają poszkodowanemu opiekę.
2. Osoby odpowiedzialne udzielają pierwszej pomocy przedmedycznej i zawiadamiają pielęgniarkę szkolną, która podejmuje decyzję o wezwaniu pogotowia.
3. Osoby odpowiedzialne powiadamiają dyrektora szkoły.
4. Osoby odpowiedzialne lub pielęgniarka szkolna powiadamiają rodziców (prawnych opiekunów) ucznia poszkodowanego.

XXVIII. Procedura postępowania w przypadku dewastacji mienia.

PROBLEM: zniszczenia mienia szkolnego lub prywatnego dokonane na terenie szkoły przez uczniów.

POMOC: interwencja wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły oraz interwencja Policji.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Każdy pracownik szkoły, którego poinformowano o zniszczeniu mienia szkolnego lub prywatnego dokonane na terenie szkoły przez ucznia powiadamia o tym wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
2. Wychowawca klasy przeprowadza rozmowę z uczniem.
3. Wychowawca klasy powiadamia rodziców o zaistniałej sytuacji i wzywa ich do stawienia się do szkoły. W porozumieniu z dyrektorem, pedagogiem i rodzicami ustala sposób pokrycia strat, następnie ustala karę dla ucznia zgodnie ze Statutem Szkoły.
4. Wychowawca sporządza notatkę, którą podpisują wszyscy uczestnicy spotkania.
5. Pedagog szkolny we współpracy z wychowawcą klasy i dyrektorem podejmuje działania mające na celu wyeliminowanie sytuacji niszczenia mienia na terenie szkoły przez uczniów.
6. W przypadku czynu o znamionach występku lub przestępstwa, wzywa się Policję, która w wyniku dochodzenia ustala sprawcę. Podlega on karze przewidzianej w Kodeksie Karnym.

XXIX. Procedura postępowania na wypadek wtargnięcia napastnika (terrorysty) do szkoły.

PROBLEM: napastnik (terrorysta) w szkole.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

Jeżeli nie ma szansy na ucieczkę:

1. ukryj się, zamknij drzwi na klucz (*zabarykaduj się*) - szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia i zabicie kolejnych osób,
2. wycisz i uspokój uczniów - wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę,
3. zaopiekuj się uczniami ze SPE2 i uczniami, którzy potrzebują pomocy - należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji,
4. każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony - niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia,
5. poinformuj policję wysyłając informację tekstową - SMS o zaistniałej sytuacji - w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji policji,
6. zasłoń okno, zgaś światło - należy zaciemnić salę aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego,
7. nie przemieszczaj się - przemieszczanie się może powodować dźwięki lub cień, który może zostać zauważony przez napastników,
8. stań poniżej linii okien, zejźdź ze światła drzwi - przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników,
9. zejźdź z linii strzału, połóż się na podłodze - z reguły napastnicy strzelają na wysokości około 1 do 1,5 m. Strzały z broni palnej bez problemu penetrują drzwi i mogą zabić osoby znajdujące się wewnątrz,
10. jeżeli padną strzały, nie krzycz – napastnicy, oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi, chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma,
11. nie otwieraj nikomu drzwi - interweniujące oddziały policji w przypadku takiej konieczności same otworzą drzwi; napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi,
12. w przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia - w sytuacji obecności aktywnego strzelca jego celem jest zabicie jak największej liczby ludzi; w takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia.

W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

1. wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika - wszelkie próby oporu mogą być uznane przez napastników jako akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników,

2. na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon - wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej,
3. poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia - w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu,
4. nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego - w takiej sytuacji patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji,
5. nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika - odwracanie plecami może zostać uznane jako akt agresji czy lekceważenia, utrudnia także orientację w sytuacji,
6. nie zwracaj na siebie uwagi - niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu,
7. nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny - brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców,
8. nie oszukuj terrorysty - oszustwo może zostać potraktowane jako brak szacunku czy agresji i zostać ukarane,
9. uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu - zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich spersonalizowanie, co może spowodować lepsze ich traktowanie przez zamachowców,
10. poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami - wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie odstaje od reszty,
11. pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów - każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana,
12. zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty - nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będziemy mogli napić się czy zjeść posiłek.

W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

1. nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę - policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar,
2. nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi - próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowane jako akt agresji,
3. połóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy - taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników,
4. słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom - postawa taka ułatwia działania Policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników,
5. nie trzymaj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących - tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego,
6. pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami - wszelkie samowolne działania mogą zostać potraktowane jako akt agresji i mogą utrudnić akcję ratunkową,
7. odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy - policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców,
8. bądź przygotowany na traktowanie siebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona - w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników

Policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtapiać w tłum i uciec z miejsca ataku,

9. po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku - w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne,
10. nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru - najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

XXX. Procedura postępowania na wypadek podłożenia ładunku wybuchowego.

PROBLEM: ładunek wybuchowy w szkole.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego zapamiętaj jak największą ilość szczegółów - uzyskane informacje/szczegóły mogą być istotne dla policji dla identyfikacji sprawy alarmu.
2. Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje - w przypadku stresującej sytuacji po pewnym czasie możesz mieć problemy z przypomnieniem sobie istotnych informacji.
3. Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie procedury - osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły.
4. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ma ona na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.
5. Nie używaj telefonu komórkowego - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.
6. Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia - stwierdzenie obecności nieznanego przedmiotu w klasie może przyspieszyć akcję Policji i zminimalizować skutki ewentualnej eksplozji.
7. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.
8. W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły.
9. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

XXXI. Procedura postępowania na wypadek podłożenia podejrzanego pakunku.

PROBLEM: podejrzaný pakunek w szkole.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku - należy założyć, że podejrzaný pakunek jest ładunkiem wybuchowym, dopóki taka ewentualność nie zostanie wykluczona.
2. Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku - w przypadku ładunku wybuchowego może on eksplodować w trakcie próby manipulowania.
3. Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala) - okrycie pakunku w przypadku wycieku nieznannej substancji może ograniczyć rozprzestrzenianie się substancji.
4. Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury - osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły.
5. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ewakuacja ma na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.
6. Nie używaj telefonu komórkowego - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.
7. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.
8. W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły.
9. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

XXXII. Procedura postępowania na wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły.

PROBLEM: skażenie chemiczne lub biologiczne w szkole.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły lub innego pracownika szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy.
2. Aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem.
3. Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów.
4. Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób.
5. Powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję.
6. Zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru - rejonów ewakuacji powinno być kilka, znajdujących się w różnych kierunkach od szkoły, gdyż nie znamy kierunku wiatru, z jakiego będzie wiał w czasie przedmiotowego zagrożenia, rejonem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie otwarta przestrzeń.
7. Natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby - policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia.
8. Jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka; po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń.
9. W obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację.
10. Sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać Policji.
11. W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry.
12. Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń - częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji.
13. Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku.
14. Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

XXXIII. Procedura postępowania na wypadek dostępu uczniów do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych.

PROBLEM: dostęp uczniów do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

Reakcja szkoły w przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia będzie zależna od tego, czy: (1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, czy też (2) treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami.

1. Każdy pracownik szkoły, którego poinformowano o dostępie uczniów do treści szkodliwych, niepożądanych lub nielegalnych powiadamia o tym wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
2. Rodzic lub opiekun prawny dziecka zabezpiecza dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w Internecie lub w komputerze dziecka (w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel szkoły posiadający odpowiednie kompetencje techniczne). W przypadku sytuacji (1) rozwiązanie leży po stronie szkoły, zaś (2) należy rozważyć zgłoszenie incydentu na Policję oraz zgłosić go do serwisu Dyżurnet.
3. Wychowawca lub pedagog informuje wszystkich rodziców lub opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci i uzgadnia z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka.
4. W przypadku udostępniania (dzielenia się) treści opisanych wcześniej jako szkodliwych/niedozwolonych/nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia przez ucznia wychowawca lub pedagog przeprowadza z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłowia mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań.
5. W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) dyrektor zawiadamia o zdarzeniu na Policję.
6. Pedagog (z poszanowaniem poufności i podmiotowości ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę) otacza opieką psychologiczno-pedagogiczną dzieci - ofiary i świadków zdarzenia. W jej trakcie ustala okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do ww. treści.
7. W przypadku kontaktu dziecka z treściami szkodliwymi wychowawca lub pedagog dokładnie zbada sposób, w jaki nastąpił kontakt dziecka z nimi. Poszukiwanie przez dziecko tego typu treści w sieci lub podsufanie ich dziecku przez innych może być oznaką niepokojących incydentów ze świata rzeczywistego.
8. W przypadku, gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie czy szkole, pedagog podejmie działania edukacyjne i wychowawcze.
9. W przypadku naruszenia prawa np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą dyrektor – w porozumieniu z rodzicami dziecka - niezwłocznie powiadomi Policję.
10. Dyrektor, w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka i pedagogiem, podejmie decyzję o skierowaniu ucznia na terapię.

XXXIV. Procedura postępowania na wypadek cyberprzemocy.

PROBLEM: cyberprzemoc.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły lub innego pracownika szkoły.

I. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC SPRAWCY CYBERPRZEMOCY

1. Osoby mające informację o zaistnieniu cyberprzemocy informują o zjawisku wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrekcję szkoły.
2. Dyrektor wyznacza osobę odpowiedzialną, która ustali okoliczności zdarzenia (rodzaj materiału, sprawcę oraz świadków zdarzenia).
3. Osoba odpowiedzialna zabezpieczy dowody (należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy - nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres www, na której pojawiły się szkodliwe treści albo profil.
4. Osoba odpowiedzialna analizuje zdarzenia przy współudziale wychowawcy, pedagoga i dyrektora.
5. Dyrektor szkoły lub osoba upoważniona zgłasza zdarzenie odpowiednim służbom.
6. Jeżeli sprawcą jest uczeń szkoły, wychowawca/pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem i sporządza odpowiednią dokumentację.

II. PROCEDURY POSTĘPOWANIA WOBEC OFIARY CYBERPRZEMOCY:

1. Osoby mające informację o zaistnieniu cyberprzemocy informują o zjawisku wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrekcję szkoły.
2. Dyrektor wyznacza osobę odpowiedzialną, która ustali okoliczności zdarzenia (rodzaj materiału, sprawcę oraz świadków zdarzenia).
3. Osoba odpowiedzialna zabezpieczy dowody (należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy - nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres www, na której pojawiły się szkodliwe treści albo profil.
4. Osoba odpowiedzialna analizuje zdarzenia przy współudziale wychowawcy, pedagoga i dyrektora.
5. Pedagog zapewnia pomoc psychologiczno-pedagogiczną poszkodowanemu uczniowi.
6. Pedagog informuje rodziców poszkodowanego ucznia o zdarzeniu oraz działaniach szkoły.
7. Dyrektor szkoły lub osoba upoważniona informuje policję lub sąd rodzinny – wykonanie czynności procesowych z udziałem poszkodowanego.
8. SZRK monitoruje sytuację ucznia.

SPORZĄDZENIE DOKUMENTACJI ZAJŚCIA

1. Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia.
2. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
3. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej.

XXXV. Procedura postępowania na wypadek zagrożenia dla zdrowia dzieci w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu.

PROBLEM: infoholizm (siecioholizm)*.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Osoby mające informację o zaistnieniu zagrożeniu dla zdrowia dziecka w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu, informują o zjawisku wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrekcję szkoły.
2. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem ustala skutki zdrowotne i psychiczne, jakie nadmierne korzystanie z zasobów Internetu wywołało u dziecka (np. gorsze oceny w nauce, niedosypianie, niedojadanie, rezygnacja z dawnych zainteresowań, załamanie się relacji z rodziną czy rówieśnikami). Celem tych ustaleń jest wybór odpowiedniej ścieżki rozwiązywania problemu - z udziałem specjalistów (lekarzy, terapeutów) lub bez – wyłącznie w szkole.
3. Pedagog tacza osobę, której problem dotyczy, zindywidualizowaną opieką.
4. Wychowawca lub pedagog powiadamia o sytuacji rodziców/prawnych opiekunów dziecka.
5. Jeśli świadkami problemu są rówieśnicy dziecka, wychowawca lub pedagog porozmawia z nimi o negatywnych aspektach nadmiernego korzystania z zasobów Internetu oraz zaapeluje o codzienne wsparcie dla kolegi/koleżanki dotkniętej problemem, a także o informowanie wychowawcy w przypadku wystąpienia kolejnych przypadków u innych dzieci.
6. W przypadku zdiagnozowania przez psychologa zaawansowanego uzależnienia od korzystania z zasobów Internetu dziecko (w bliskiej współpracy z rodzicami) zostanie skierowane przez szkołę do placówki specjalistycznej oferującej program terapeutyczny z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom.

Infoholizm (siecioholizm) – nadmierne, obejmujące niekiedy niemal całą dobę korzystanie z zasobów Internetu i gier komputerowych (najczęściej sieciowych) i portali społecznościowych przez dzieci. Jego negatywne efekty polegają na pogarszaniu się stanu zdrowia fizycznego (np. choroby oczu, padaczka ekranowa, choroby kręgosłupa) i psychicznego (irytacja, rozdrażnienie, spadek sprawności psychofizycznej, a nawet depresja), zaniedbywaniu codziennych czynności oraz osłabianiu relacji rodzinnych i społecznych.

XXXVI. Procedura postępowania na wypadek nawiązywania przez dzieci niebezpiecznych kontaktów w Internecie - uwodzenie, zagrożenie pedofilią.

PROBLEM: nawiązywania przez dzieci niebezpiecznych kontaktów w Internecie - uwodzenie, zagrożenie pedofilią.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Osoby mające informację o zaistnieniu nawiązywania przez dzieci niebezpiecznych kontaktów w Internecie - uwodzenie, zagrożenie pedofilią informują o zjawisku wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrekcję szkoły.
2. Osoba wyznaczona przez dyrektora identyfikuje i zabezpiecza w szkole, w formie elektronicznej dowody działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Jednocześnie – bezzwłocznie dyrektor zawiadamia Policję o wystąpieniu zdarzenia. **Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły w większości przypadków uwodzenia przez Internet.**
3. Wychowawca i pedagog we współpracy z rodzicami/prawnymi opiekunami zapewniają ofierze opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa.
4. Wychowawca i pedagog w trakcie rozmowy z dzieckiem prowadzonej w warunkach komfortu psychicznego próbują uzyskać wszelkie możliwe informacje o sprawcy i przekazać je Policji. Upewniają się, że kontakt ofiary ze sprawcą został przerwany, a dziecko odzyskało poczucie bezpieczeństwa.
5. Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.

XXXVII. Procedura postępowania na wypadek sekstingu, prowokacyjnych zachowań i aktywności seksualnej jako źródło dochodu osób nieletnich.

PROBLEM: seksting, prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Osoby mające informację o zaistnieniu sekstingu, prowokacyjnych zachowań i aktywności seksualnej jako źródła dochodu osób nieletnich informują o zjawisku wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrekcję szkoły.
2. Osoba wyznaczona przez dyrektora reaguje w zależności od rodzaju sekstingu:
  - rodzaj 1 - wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników; materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej;
  - rodzaj 2 - materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle; młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie;
  - rodzaj 3 - materiały zostały rozesłane większej liczbie osób w celu upokorzenia osoby na nich zaprezentowanej – lub zostają rozpowszechnione omyłkowo, jednak są zastosowane jako narzędzie cyberprzemocy.
3. Osoba wyznaczona przez dyrektora zabezpiecza dowody.
4. Pedagog otacza wszechstronną, dyskretną opieką psychologiczno - pedagogiczną ofiary oraz proponuje odpowiednie działania wychowawcze w przypadku upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy odbywa się w warunkach komfortu psychicznego dla dziecka – ofiary sekstingu, z szacunkiem dla jego indywidualności i przeżytego stresu.
5. Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu zostają wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności. Niezależnie od zakresu negatywnych zachowań i działań wszyscy sprawcy otrzymają wsparcie pedagogiczne i psychologiczne. Wychowawca/pedagog przeprowadza rozmowy ze sprawcami w obecności ich rodziców zaproszonych do szkoły.
  - Rodzaj 1. Dalsze działania poza zapewnieniem wsparcia i opieki psychologiczno-pedagogicznej nie są konieczne, jednak istotne jest pouczenie sprawców zdarzenia, że dalsze rozpowszechnianie materiałów może być nielegalne i będzie miało ostrzejsze konsekwencje, w tym prawne.
  - Rodzaj 2. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne, w takim wypadku na dyrektorze placówki ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu na Policję. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu (par. 2020 Kodeksu Karnego), dlatego też dyrektor placówki jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu na Policję i/lub do sądu rodzinnego. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.
  - Rodzaj 3. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne – konieczne zgłoszenie takiego przypadku na Policję. W sytuacji zaistnienia znamion cyberprzemocy, należy dodatkowo zastosować procedurę: Cyberprzemoc. Decyzja o ewentualnym poinformowaniu opiekunów powinna być podejmowana

przez pedagoga/psychologa, biorącego pod uwagę dobro małoletnich, w zależności od charakteru sytuacji.

6. Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym – np. poprzez przesłanie MMS do uczniów tej samej szkoły lub klasy lub publikację w portalu społecznościowym, pedagog podejmie działania wychowawcze uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się na dotkliwe kary.
7. W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii dziecięcej (co jest wykroczeniem ściganym z urzędu) dyrektor szkoły powiadamia o tym zdarzeniu Policję lub sąd rodzinny.
8. Pedagog szkolny wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ofiary podejmuje decyzję o kontakcie ofiar z placówkami specjalistycznymi.

XXXVIII. Procedura postępowania na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów online.

PROBLEM: zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów online.

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. W przypadku wystąpienia incydentów zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego pracownik szkoły zobowiązany jest do zgłoszenia go osobie odpowiedzialnej za infrastrukturę cyfrową szkoły oraz dyrekcji.
2. Wyznaczona przez dyrektora osoba/specjalista zbiera i zabezpiecza dowody w formie elektronicznej. Szczegółowy opis procedur reagowania na wystąpienie w szkole różnorodnych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego jest zawarty w dokumencie „Polityka bezpieczeństwa cyfrowego”.
3. Jeśli sprawcami incydentu są uczniowie, o zaistniałej sytuacji wychowawca/pedagog zawiadamia ich rodziców/opiekunów prawnych. Jeżeli skutki ataku mają dotkliwy charakter, doprowadziły do zniszczenia mienia lub utraty istotnych danych (np. gromadzonych w e-dzienniku szkoły), dyrektor zgłasza taki przypadek na Policję.
4. Dyrektor powiadamia o incydencie społeczność szkolną (uczniów, nauczycieli, rodziców) i prezentuje podjęte sprawnie działania, tak przywracające działanie aplikacji i sieci komputerowej w szkole, jak i wychowawczo-edukacyjne wobec dzieci.